

B. N. C.
FIRENZE
1055
18

1055

1A

XXXIV

BANC.

1055 28

ASSERTIONES THEOLOGICÆ

Iuxta miram Angelici Præceptoris
Doctrinam

*Quas in Comitibus Prouincialibus Romana Prouinciæ Ordinis
Prædicatorum Florentiæ in Almo S. Mariae Nouelle
Conuentu, calibratis defendendas Proponit.*

Fr. Ioannes Dominicus Leonius Florenti-
nus eiusdem Ord. eiusdemq; Prouin-
ciæ in Generali studio, Studens
Formalis.

S V B A V S P I C I I S

Serenissimi Principis, ac Domini

D. CAESARIS BORBONII

Ducis de Vendosme, de Beaufort, d'Estampes, de
Merccœur, & de Peintieure, Principis d'Anet,
Insulæq; de Martigues Paris Galliæ

*Pro Cristianissimo Rege in tota Britannia Ditione, cum sum-
ma rei maritima Oceanum ad Armoricum præflu-
ra, Proregis &c.*

FLORENTIÆ, Typis Landij de Landis, & Io: Antonij de Bonardis. 1647.

Superiorum Permissum.

3
SERENISSIME PRINCEPS.

S Apientiæ lilium in meæ inscitia
conualle saturus (PRINCEPS
SERENISSIME) ad tutissimam
liliorum tuorum Vmbra, vene-
rabundus accedo, supplex recurro. Audax
quidem, meæ videbitur temeritatis confi-
dentia, tam humili munusculo tantum reue-
reri, an fastidire dicam hæreo, Principem.
Sed sapientiæ sceptrum veneraturus filio-
rum stegma, iuxta Prudentij ductum, con-
sultò suspexi. Nec alia sapientiæ sceptrum
congruentius vñquam lilia ornauere, quā,
quæ Florentiam translata, eò se commodius,
sapientiæ studio, operam credere datura
quò sapientiæ in Domicilio (Hetrusca, in
quam in Aula) Gallis posthabitis pro otio
Florentino, bellis, pacatius quieuerunt.
Quin insuper supplicem decuit, lilia reue-
reri Leonem, vt ex Leonum erroribus exor-
ta profligatoris, cum relictis Iunonis ybe-
ribus, effusoq; lacte, Cælis Galaxiam, tel-
luri peperit lilium, Leonum modo, vel etiā
solo nomine talium, aspiciant obsequia, qui

ab eo suæ mortis sunt assueti cognoscere
 pœnam, cuius ex culpa, ortum, lilia traxe-
 re. Lilia deniq; tua venerari debui (HE-
 ROS GLORIOSISSIME) vt si Angeli-
 ci mei Præceptoris Dogmata ex Ingenij
 mei Petra, Thomisticæ sapientiæ mel, ole-
 umq; doctrinæ de saxo hoc durissimo, pro-
 duxerint, aut dulce quid ex meo, velut ex
 Sansonis Leone, proderit ore, id totum ex
 Serenissimis Galliarum lilijs, Thomistica
 dulcedinis Apem, deprompsisse, demon-
 stre. Haud enim aliundè, quam ex cele-
 berrimis, Parisiorum Gimnasijs, Angeli-
 cus Doctor noster Aquinas, prima scien-
 tiæ suæ hausit principia, cum Parisiensis
 Academiæ sapientiam, Domesticę nobili-
 tatis sedibus prætulit, ac Regnis, nihilq;
 in conspectu eius, paternas duxit esse diui-
 tias. Gallicis ergò ex lilijs ab Ape deprom-
 pta Aquinate dulcedo, in ore Leonis, quo-
 cumq; reperiatur modo, Gallicis itidem li-
 lijs, meritò debebatur. Reliquum est
 (PRINCEPS SERENISSIME) vt que-
 madmodum Regia tua maiestate, Gallus
 me terruisti Leonem, ita mei exiguitatem

munusculi, tuâ benignitate non respuere,
 meiq; imbecillitatem Ingenij, tua prote-
 ctione tueri, digneris. Quod, dum ex tua
 mihi Clementia polliceor, faxit Deus, vt
 eò candidior tibi mea compareat deuotio,
 quo tuorum esse proximior liliorum cādori
 exoptat, vtq; eò tibi sublimius fælicitatis
 contingat, numine aspirante fastigium, quò
 excelsior virtutū, meritorumq; tuorum, su-
 pereminet Celsitudo. Vale verè CAESAR
 Opt. Max. meaq; Confidentiaē aspirans,
 audaciaē (quæso) condona.

Celsitudinis tuæ Serenissimæ.

Deditis. & Obsequentis. Seru.

F. Ioannes Dominicus Leonius.

6
DE SACRA DOCTRINA.

1 **N**ECCESSARIAM præter physicas
Disciplinas aliam Doctrinam reuelatam, qua Deum vt finem nostrum vltimum cognoscere possimus, cum Angelico nostro Præceptore, affirmamus.

2 Huius nomine Doctrinæ, nec fidem infusam, nec Doctrinam à fide, & Theologia abstrahentem, nec ex vtraq; Conflatum, sed ipsam Sacram Theologiam, realiter à fide distinctam, apud eundem Angelicum Doctorem, intelligendam existimamus.

3 Quoniam verò, nec inter Thomistas desunt, qui hoc idem diuersimodè interpretentur, Conclusionis veritatem, ita iuxta diuersas explicationes intelligendam esse decernimus vt de fide, & de Doctrina à fide, & Theologia abstrahente, simpliciter, & absolute, atq; in vnoquoq; homine ad salutem necessaria esse, verificetur.

4 Doctrina verò realiter à fide distincta, nulla tenus est in vnoquoq; homine simpliciter necessaria. Est tamen necessaria simpliciter in Ecclesia, si intelligatur Theologia expositiua, dogmatica, vel moralis, non verò Scholastica, quam non simpliciter, & absolute necessariam, sed vtilem dumtaxat, asserimus.

5 De toto etiam conflatò, simpliciter, & absolute necessarium esse in Ecclesia, verificatur, licet non in vnoquoq; homine, nisi cum addito, scilicet quo ad vnam partem, nempe fidem.

6 Est autem sacra Theologia etiam pro vt in nobis viatoribus, verè, & essentialiter scientia.

- 7 Ac scientię Dei, & Beatorum, subalternatur.
- 8 Eius ratio formalis est Diuina reuelatio non quidem clara, aut obscura, sed abstrahens, non tamen ex æquo sed ita vt claritatem per se petat, obscuritatem verò, per accidens dumtaxat, includat.
- 9 Qua propter cum habeat vnā rationem formalem, est vna scientia,
- 10 Per illam autem rationem formalem, quam illi assignamus, optimè distinguitur à Prophetia & fide; atq; etiam à Sapientia, & scientia, quę sunt dona S. Spiritus.
- 11 Comprehendit altiori modo speculatiuum, & practicum, atque ita est simul practica, & speculatiua, licet sit principalius speculatiua.
- 12 In quantum est speculatiua, quamcumq; aliam scientiam speculatiuam in dignitate excedit, tum quia nobilior habet obiectum, tum etiam quia absolute, & sine ulla limitatione, quacumq; alia scientia certior est.
- 13 Similiter etiam in quantum practica dignior est alijs scientijs practicis, cum ipsius finis, aliarum finibus, (vt potè ad ipsam vltimatè ordinatis) præstet.
- 14 Ne dum verò inter scientias, verum & inter sapientias humanas, principem sibi vendicat locum, est enim sapientia, non in aliquo dumtaxat genere, sed simpliciter.
- 15 Eius subiectum est Deus sub ratione Deitatis.
- 16 Quod quidem non tanquam de obiecto principali dumtaxat, sed tanquam de adæquato, asserendum existimamus.

17. Nec tamen sibi idcirco contrarium Angelicum putamus præceptorem, quod videlicet in sententijs, Deum principale dumtaxat non adæquatum Theologiæ obiectum afferuerit, hoc ens Diuinum per inspirationem cognoscibile decernens esse, ibi nanq; de adæquato extensionis, vel prædicationis obiecto sermo erat, hic verò de obiecto adæquato attributionis, determinat. Quapropter vtrobiq; verum, nusquam sibi contrarius proposuit.
18. Licet autem sua probare principia sacre Theologiæ sit denegatum, si de directa illorum per naturalem rationem ostensione sit sermo, illa tamen Credibilia, ac per consequens nullatenus impossibilia esse, euidenter ostendit.
19. Ex illis porro principijs sola fide creditis, per Theologicum discursum, multas demonstrat Theologus conclusiones, seu veritates Theologicas. Imò (si aliquid aduersarius concedat) ad principia etiam, seu fidei articulos, procedere potest probandos. Quod si nihil omnino concesserit, nihil prorsus probare, sed ad eius tantummodo argumenta, seu sophismata, poterit respondere.
20. Conuenientissimè vtitur scriptura sacra metaphoris, sub eademq; littera plures sensus, ne dum spirituales, & litterales, sed & plures litterales continere potest. Quorum optimè probat vtrunq; Sanctissimus Præceptor.

DE DEO, AN DEVS SIT.

21. **E** Stò secundum se, Deum esse notissimum sit; quo ad nos tamen, Deum esse, nō est per se notum.

12 Ac per consequens optimè possumus Dei existentiam, licet non a priori, & per causam, à posteriori, & per effectus ostendere.

23 Est autem ita facile, huiusmodi veritatem ex effectibus colligere Creatis, vt nulla dari possit de Dei existentia in rationabili Creatura inuincibilis ignorantia, atq; idcirco quamecunq; de Deo ignorantiam læthaliter culpabilem, omninoq; inexcusabilem existimamus.

24 Huiusmodi porrò Dei existentiam, efficacissimè, ac demonstratiuè, quinq; argumentis ostendit Angelicus noster Præceptor.

DE DEI SIMPLICITATE.

25 **D**eum nullo pacto esse corpus, omninò asserendum est.

26 Quod determinans Angelicus Præceptor, nomine corporis non intelligit rem prædicamenti Quantitatis, sed rem prædicamenti substantiæ: neq; vt includit alias perfectiones huiusmodi substantiæ competentes, neq; vt illas excludit, sed vt abstrahat ab vtroq.

27 Optimè Deū non esse corpus, ex eo probatur, quod mouet non motus, quod nulli corpori (si bene, & ad mētem D. Thomæ intelligatur) cōpetere potest.

28 Duæ etiam aliæ rationes quibus idipsum probat S. Thomas, optimè sunt, atq; efficacissimæ.

29 Quapropter tertiam præcipuè defendentes, asserimus omne corpus viuum simpliciter, & absolute quocumq; non viuente perfectius esse, licet secundum quid, seu in aliqua speciali ratione, aliquod

B

non

- non viuens putà Cælum, possit esse perfectius aliquo viuente, v. g. formica.
- 30 Talem autem in Deo simplicitatem, censemus ponendam, vt omnem ex materia, & forma compositionem, excludat.
- 31 Suppositum quoq; Diuinum, quomodocunq; accipiat, omnino cum natura Diuina identificatur, nulla; inter hæc realis intercedit distinctio, licet secundum rationem distinguantur inter se.
- 32 Si verò de Creato supposito sermo sit, hoc, aliquid reale, realiter distinctum, supra Creatam naturam superaddere, & non solam negationē, autumamus.
- 33 Quod quidem, non de materialibus tantum, & corporeis affirmamus, sed etiam de incorporeis, & immaterialibus.
- 34 Essentia quoq; Dei nullo pacto aliud est ab eius existentia, sed omnino idem realiter cum illa.
- 35 Neq; etiam potest Deus in genere aliquo, siue propriè, siue impropriè, collocari.
- 36 Nulla similiter in ipso reperiuntur accidentia.
- 37 Atq; ita, Deum omnino simplicem esse, affirmamus.
- 38 In aliorum quoq; compositionum venire Deus nequit, idq; nullatenus, hypostathicè Humanitatis Christi cum Verbo Diuino vnioni, contrariatur.
- 39 Diuina quoq; attributa ita identificantur inter se, atq; cum Diuina essentia, vt quàm cunq; distinctionem, antecederet ad Intellectus operationem existentem, siue realem entitatiuā, siue realem formalem, aut ex natura rei (vt excogitat Scotus) excludat.
- 40 Distinctionem tamen rationis ratiocinatę inter Diuina prædicata, seu attributa ponendam, asserimus.

- 41 **C**um Deus secundum se maximè sit in actu, maximè etiam secundum se cognoscibilis est, non verò quò ad nos.
- 42 Eius tamen essentia ab Intellectu Creato, absolute videri potest.
- 43 Ac per consequens licet respectu Creatæ potentia sit Deus obiectum nullo pacto proportionatum, continetur tamen intra limites eius obiecti adæquati, extensivi, atq; specificativi.
- 44 Quia hoc tamen non sequitur, quod detur in Intellectu Creato naturalis appetitus, siue naturalis, siue elicitus in ordine ad claram Dei visionem.
- 45 Quòd tamen de appetitu efficaci Intellectum volumus si enim de inefficaci sermo sit, dicimus Intellectum lumine fidei illustratum, posse claram Dei visionem, naturaliter appetere.
- 46 Licet ex parte Intellectus nostri, Diuinam intelligentis naturam, aliqua requiratur Dei similitudo, qua Intellectus fiat efficax ad videndum Deum: ex parte tamen rei visæ, ne dum non requiritur, sed nec dari potest Creatæ Dei similitudo, ipsum Intellectui representans.
- 47 Itaq; in visione beata, nulla datur species creata Deum quidditatiuè representans, nec dari potest etiam in ordine ad Diuinam omnipotentiam absolutam, sed ipsa met Diuina essentia visa ab intellectu beato, illi per modum speciei vnitur.
- 48 Impossibile est Diuinam essentiam oculis corporeis, vel alio quocumq; sensu, attingere.

49 Imò nec intellectus ipse Deum per sua naturalia videre potest.

50 Quòd ita creati intellectus naturæ; repugnat, vt impossibile omninò sit, dari creatum intellectum, cui sit connaturale lumen Gloriæ, aut visio Beatifica.

51 Cum ergò creatus intellectus in Dei visione eleuetur ad esse quoddam, suam longe superexcellens naturam, aliquò creato lumine necessariò indiget, quo veluti dispositione quadam, ad tantam extollatur sublimitatem, ad quam, sine tali lumine impossibile omninò est in ordine ad quamcumq; potentiam, ipsum eleuari.

52 Ab hoc autem lumine Gloriæ, tota beatificæ visionis vitalitas, seu virtus actiua proxima dependet, remotam dumtaxat, intellectu, secundum suam innatam virtutem considerato, præstante.

53 Ideoq; omnis inæqualitas inter beatorum visiones reperta (in Cælestinamq; illa domo mansiones multe sunt, differtq; stella à stella in claritate) in Gloriæ lumen, necessariò refundi debet.

54 Atq; ita ex duobus intellectibus equali lumine illustratis, etiam si vnus alterum in naturalibus longè præcellat, perfectiorem nihilominus elicere visionem nequit, nisi perfectiori perfundantur lumine.

55 Hoc tamen lumen, cum finitum sit, atq; creatum, ad comprehendendam Diuinam essentiam, nullo modo sufficiens est, sed ad quidditatiuè tantum attingendam.

56 Imò nec creari potest lumen ita perfectum, quo possit

possit creatus intellectus Deum comprehendere.

57 Ne dum verò Diuinam essentiam, sed & creaturas aliquas, plures, aut pauciores secundum maiorem, vel minorem luminis intentionem, seu perfectiorem, in Diuina essentia, non tamen omnes, conspiciunt beati.

58 Hoc ramentum de lege dumtaxat ordinaria intelligi volumus, non enim alias implicat beatum videre in Deo omnes creaturas, quæ sunt, fuerunt, & erunt. Licet repugnet videre omnes possibiles, quas omnes collectiue sumptas cum Diuinæ omnipotentie comprehensionem inferant, nullus potest creatus intellectus, etiam per absolutam Dei potentiam videre, licet possit videre aliquas.

59 Attributa porro omnia, quilibet videt beatus, nec ex illis vnum sine alio, per quamcumque potentiam videre potest. Sicut nec vnam personam sine alia, nec essentiam sine personis.

60 Hæc tandem omnia, quæ vident in Diuina essentia beati, cum non per diuersas species, aut similitudines cognoscant, sed per ipsam Diuinam essentiam, simul, & absque vlla successione, perenniter intuentur.

DE SCIENTIA DEI.

61 **V**erè, & proprie datur in Deo scientia, quæ non eminenter solum, aut virtualiter, sed formaliter est talis.

62 Per hanc verò scientiam, essentiam suam secundum se consideratam nullatenus cognoscere potest, cum hæc

hæc per nullam causam siue formalem, siue virtua-
lem (vt potè illa carens) cognosci queat.

63 De attributis verò habet scientiam propriè dictam
quatenus cognoscit illa secundum quod ex modo,
quo à nobis cognoscuntur habent in ipso Deo ali-
quam causam virtuaalem, per quam cognoscantur.

64 Similiter & entia quęcumq; creata, siue neces-
saria illa sint, siue contingentia, aut libera, a Deo
scientificè cognosci, asserimus.

65 Hęc porro Dei scientia eius attributum omninò,
dicenda est, indiuisum quidem in se, ita vt non mul-
tiplicetur iuxta numerum nostrarum scientiarum,
sed diuisum ab omnibus alijs attributis correspon-
dentibus alijs pluribus virtutibus intellectualibus:
nisi forsan vnicum sapientię attributum velimus
excipere.

66 Primarium Diuinę intellectiōis obiectum, est
ipsamet Diuina essentia, non vt præcisè dicit ea dū-
taxat, quę notionalia præcedunt in Deo, sed vt om-
nia complectitur, quę formaliter sunt in illo, tam
absoluta, quam relatiua.

67 Itaque Relationes, & attributa, nullo pacto ad
obiectum secundarium, sed omninò ad primarium,
& immediatum spectant.

68 Dei cognitio cum eius essentia omninò realiter
identificatur, eiusdemq; essentię perfectissimo mo-
do comprehensua est.

69 Ne dum autem se ipsum, verum & alia à se, co-
gnoscat in seipso Diuinus intellectus, tanquam in
causa: & ex vi talis cognitionis attingit etiam crea-
turas secundum esse, quòd habent in se ipsis, quę
hoc

hoc modo consideratz, spectant ad obiectum secundarium.

- 70 Nec sequitur ex hoc, dari in Deo cognitionem discursiuam, secundarium namq; obiectum in primo cognoscit, non ex primo.

D E I D E I S.

- 71 **I**deas omnino in mente Diuina adstruendas, iuxta comunem Theologorum sententiam, asserimus.

- 72 Est autem Idea in comuni forma imitabilis, ad quam respiciens artifex, operatur.

- 73 Diuina autem Idea non consistit in ipsis creaturis producendis, secundum esse diminutum, quod habent ab æterno, sed in ipsa Dei essentia, non quidem [quatenus præhabet in se omnes creaturarum perfectiones, neq; vt cognoscitur ab ipso Deo vt præhans easdem, sed prout cognoscitur ab intellectu Diuino vt diuersimodè imitabilis, & participabilis à quacumq; creatura in particulari.

- 74 Hinc patet necessitas ponendi in Deo multiplici-
tatem Idearum, cum diuersi specie effectus ab ipso procedant.

- 75 Ex hoc tamen non sequitur multiplicari in Deo Ideas in ratione attributi, quo pacto vnicum tantum constituunt attributum, sed tantum in ratione Ideæ, sic enim plurificantur.

- 76 In ratione verò causæ, multiplicantur quidem Ideæ, sed eminenter tantum, non formaliter.

- 77 Respectu purè possibilium, habet Deus Ideam, non solum vt est ratio cognoscendi, sed etiam vt est ratio operandi.

78 Respe.

78 Respectu verò mali, si sit malum in omni genere, nullo pacto habere potest propriam in Divina mente Ideam. Si verò sit malum in aliquo genere habebit illam si sit malum Penę, non verò si sit malum Culpę.

79 Anima nostra rationalis habet procul dubio propriam Ideam, ceterę autem formę substantiales, si connaturaliter producantur, illam non habent propriam, sed habent tantum, Ideam compositi, quod informant.

80 Si verò non connaturali modo, sed supernaturaliter per absolutam Dei potentiam producerentur, non implicat, quod habeant propriam Ideam.

81 Materia prima habet propriam Ideam, ut Idea est ratio cognoscendi, sed non ut est ratio operandi.

82 Individuum autem naturę materialis, habet utroque modo propriam Ideam, ne dum videlicet ut est ratio cognoscendi, sed etiam ut est ratio operandi.

83 Gradus specificus, & individualis habent propriam Ideam in ratione principij cognoscendi distinctam, at verò in ratione principij operandi, eandem.

84 Accidentia tam propria, quam communia, habent propriam Ideam ut est principium cognoscendi, ut verò est principium operandi: accidentia propria si fiant modo connaturali non habent propriam Ideam, sed cognoscuntur per Ideam essentię, à qua dimanant, si autem fiant modo supernaturali, habebunt propriam Ideam: accidentia verò communia semper habent propriam Ideam, tam ut est principium cognoscendi, quam ut est principium operandi.

- 85 Modi finitatis; limitationis, dependentiæ, & similes in ratione puræ negationis, nullam habent Ideam si verò sumantur in concreto, habent Ideam perfectionis, quam modificant.

DE TRINITATE.

- 86 **L**icet Sacratissimi abditissimiq; Trinitatis mysterij cognitio, humani Intellectus imbecillitate excedat, nullam tamen implicare contradictionem, contra quoscunq; Hæreticos, substinere, intēdimus.
- 87 Sunt ergò necessario admittēdæ processiones in Divinis, quæ non Immediate a natura, sed medio Intellectu, aut Voluntate oriri, fatendum est.
- 88 Imò ita sunt ab Intellectu, & Voluntate, ut veram, ac formalem actionis rationem sortiantur, non vero sint puræ emanationes.
- 89 Dicere in Patre non est actio distincta ab intelligere, nec realiter, nec ex natura rei, sed est ipsum intelligere essentielle, modificatum per relationem Paternitatis: sicut etiam similiter, spirare nil aliud est, quam ipsum velle modificatum per relationem spirationis activæ.
- 90 Ex Divinis processibus, sola Divini Verbi processio, generationis rationem sortitur, non verò processio Spiritus Sancti, idque efficacissimè probat Angelicus Præceptor.
- 91 Divinæ relationes nullo pacto distinguuntur ante opus Intellectus ab essentia Divina: nec realiter, nec modaliter, nec ex natura rei, sed solum ratione ratiocinata.

92 Imò ita cum Diuina essentia identificatur, vt & hæc de illarum essentiali conceptu, & illæ de essentiali conceptu Diuinæ essentia, sint.

93 Ad inuicem tamen Diuinæ relationes realiter distinguuntur, licet non ab essentia.

94 Sunt autem istæ relationes tantummodò quatuor, nimirum Paternitas, filiatio, spiratio, & processio.

95 Ad illarum porro multiplicationem relationum, nullo modo multiplicatur prædicata absoluta, vt essentia, omnipotentia, voluntas, & huiusmodi, quæ omnino indiuisa remanent.

96 Ratio perfectionis non multiplicatur in Diuinis, se tota inuicem remanet indiuisa, secus verò de substantia, & personalitate, dicendum, putamus.

97 Existentia similiter vnica, & absoluta est in Deo, & nullo modo multiplex, & relatiua.

98 Idem asserimus de bonitate, sanctitate, infinitate, imò etiam de veritate transcendentali, quæ omnia cum non fundentur in oppositione relatiua, indiuisa similiter manent.

99 Multa nihilominus multiplicantur in Diuinis prædicata: & in primis multiplicatur ratio entis realis, res, aliquid, & vnitas.

100 Ratio substantiæ si sumatur prout dicit essentiam non multiplicatur, bene tamen vt dicit hypostasim, seu suppositum.

101 Si verò accipiatur quatenus dicit præcisè ens per se, probabilius asserimus non multiplicari.

102 Optime personam definit Angelicus præceptor, dicens, esse rationalis naturæ, indiuiduam substantiam.

Capitulum 10

103 Hancq;

103 Hancq; verè, & propriè in Deo ponendam esse, optimè, & efficaciter ex Diuinę perfectione naturę argumentatus est.

104 Huius verò Diuinę personę adęquatum, & formale constitutum, per rationem Diuinę essentię, nequaquam explicari potest. Nec per secundam Intentionem Individui, nec per aliquid negatiuum, sed per ipsam Diuinam relationem, non quidem formaliter, & vt habet exercitium respiciendi terminum importatam, sed materialiter, & quatenus est per se subsistens, seu per modum hypostasis.

105 Hoc autem significatum formale huius nominis Persona Diuinā, dicit necessariò essentialē superioritatem, seu Comunitatem, respectu relationum Diuinarum Personarum, ac de illis tanquam superioris de inferiori, essentialiter prædicatur.

106 Et hæc Comunitas nec est absolutè, & simpliciter vniuoca, aut equiuoca, sed habet quendam modum vtriusq;

107 Præter tres substantias relatiuas, quas ponere in Deo docet Catholica fides, ponendam etiam, censemus substantiam absolutam, qua antecedenter ad Diuinas relationes, intelligitur natura Diuina vt per se subsistens.

108 Diuinas Personas in Deo plurificari, ac tres esse, non plures, nec pauciores de fide est.

109 Et licet quatuor admittamus relationes, quatuor tamen res relatiuas, nequaquam admittendas esse, defendemus.

110 Numerus in Diuinis repertus, transcendentalis est, & nullo modo prædicamentalis.

- 111 Hoc nomen Persona respectu trium Diuinarum Personarum comune quidem est, sed non ad modum speciei, vel generis, sed potius ad modum In- diuidui Vagi.
- 112 Hęc autem Diuinarū Trinitas Personarum, nullo modo ex effectibus Creatis, vt Dei effectus sunt, cognosci valet, ne dum quidditatiuè, sed nec etiam euidenter quo ad An est.
- 113 Sunt in Diuinis admittendæ notiones quibus tam- quam rationibus cognoscendi, Diuinę innotescunt Personę, & hęc quinque sunt. s. Innascibilitas, Pater- nitas, filiatio, comunis spiratio, & processio.
- 114 Nomina etiam abstracta, & concreta, in Deo po- nimus, sed nostro dumtaxat modo intelligendi di- uersa, non verò realiter.

DE ANGELIS.

- 115 **A**ngelos in primis, seu substantias quasdam omninò spirituales, atq; immateriales dari in vniuerso, certum esse, & scriptura sacra docet, & rationes quam plures ostendunt.
- 116 Sunt autem spirituales istę substantię corporis om- ninò expertes, omninoq; incorporei, cuius opposi- tum, licet non sit hæreticum, valde tamen improba- bile est, Imò etiam erroneum, ac temerarium, vt- potè comuni Sanctorum Patrum, & Conciliorum sententię aduersum.
- 117 Nec etiam compositi sunt ex forma, & materia spiritali, sed, quo ad hoc, omninò simplices.
- 118 Nec tamen Diuinę simplicitati æquiparandi: plu-
res

res namq; includunt compositiones.

119 Componuntur enim realiter ex substantia, & accidente, ex esse, & essentia, & ex natura, & supposito. Ac multò magis ex genere, & differentia, ideoq; actus puri, dici nequeunt.

120 Sunt autem in magno numero Creati a Deo, idque ex eorum perfectione colligitur.

121 Et quamvis nulla sacræ scripturæ testimonia, vel Conciliorum authoritates eorum numerum definiant, probabile tamen existimamus, excedere numerum omnium specierum rerum materialium, licet non individuorum.

122 Sunt autem natura sua prorsus incorruptibiles, quod si de rigurosa corruptione sit sermo, eos, vt potè materiei expertes, per quamcumq; potentiam corrumpi, repugnat.

123 Si verò de quacumq; desitione sit sermo, eos quidem posse à Deo annihilari certum est, negamus tamen, dari in illis naturalem potentiam ad desinendum per talem annihilationem.

124 Omnis differentia inter Angelicas substantias recepta formalis est, ac proinde specifica, & nullo modo materialis, aut numerica.

125 Quare optimè ex Angelorum immaterialitate colligunt Thomistæ nullo modo dari, imò nec per absolutam Dei potentiam dari posse plures Angelos intra eandem speciem athomam.

126 Ex quo tamen inferre nequaquam licet, Angelicam naturam nullo pacto concipi posse vt multiplicabilem, & vt comunem pluribus; asserimus enim quod licet de facto, & in re natura Angelica nec sit,

nec

nec esse possit multiplicabilis in plura Individua solo numero differentia, nihilominus potest illam Intellectus vt multiplicabilem concipere, & vniuersalis denominationem, sufficienti cum fundamento illi tribuere.

127 Nequaquam habent Angeli corpora sibi naturaliter vnita, licet interdum, vt nobis visibiles appareant, aliqua corpora assumant.

128 In his tamen corporibus assumptis, opera vite pro ut viuendum propria sunt, nequeunt exercere. Quare Angelorum locutiones, Comestiones, & alia huiusmodi opera, talia nequeunt proprie appellari, sed his tantum modò similia.

129 Vere, & proprie sunt Angeli in loco, quamuis si comparentur ad corpora, sint in loco zq; illic.

Non enim Circumscribuntur, aut continentur à loco, nec illi commensurantur vt corpora, sed definitiue tantum sunt in loco.

130 Sunt quidem in loco per suam substantiam, si ly per suam substantiam dicat rationem subiecti, secus verò si dicat rationem formalem essendi in loco.

131 Sic enim sunt in loco tantum per applicationem suæ virtutis ad operandum.

132 Quæ virtus cum finita sit, & determinata finitum etiam exigit locum, atq; determinatum, & sic non potest Angelus esse ubiq;

133 Imò nec in duobus locis adæquatis, benè tamen in duobus inadæquatis, seu partialibus, dum modo tamen loci adæquati quantitatem non excedant, nec tali inter se distantia secernantur, quæ sub loci adæquati quantitate, comprehendi non valeat.

134 Si enim duo loci partiales, licet minimi ab inuicem distant extra spheram actiuitatis alicuius Angeli, non poterit talis Angelus simul esse in illis.

135 Potest autem Angelus pro sua libertate etiam in minori se constituere loco, atque etiam possibile est ipsum in loco indivisibili esse.

136 Plures Angeli nequeunt esse in eodem loco formali, ita ut sint ibi per productionem eiusdem effectus, implicat enim eundem effectum pendere a duplici causa totali, & completa: possunt tamen esse in eodem loco per productionem diuersi effectus, vel etiam eiusdem, ad cuius productionem inadquate, & tanquam due cause partiales, concurrant.

137 Potest Angelus locum mutare, seu localiter moveri tam continue, quam discrete, ac proinde etiam non transeundo per medium.

138 Et hic motus localis Angeli, quamquam sit verè, & propriè talis, æquivoce tamen conuenit in ratione motus, cum motu locali corporis.

139 Hic autem Angeli motus siue continuus sit, siue discretus, nullo pacto fieri potest instanti, sed necessario successionem aliquam includit.

140 Intelligere Angeli sicut nec alia eius operatio est eius substantia, sed ab illa realiter distinguitur, quod etiam de quacumque Creatura, verum esse defendimus.

141 Nec similiter potentia intellectiua Angeli est eius substantia.

142 Similiter nec Intelligere, nec potentia intellectiua Angeli, sunt eius esse.

143 Præter operationem intellectiuam Angeli nulla
repe-

reperitur in Angelo cognitio sensitiva.

- 144 Ad suam essentiam seu substantiam Intelligendam, non indiget Angelus specie aliqua intelligibili ab eius essentia distincta, sed per hanc ipsam tanquam per speciem intelligibilem, illam cognoscit.
- 145 Ad intelligenda verò accidentia, indiget specie superaddita si, supernaturalia sint, si verò naturalia sint, & sibi proportionata, poterit illa per essentiam suam Intelligere.
- 146 Pro alijs verò obiectis extra se cognoscendis, necesse est indiget Angelus speciebus superadditis, atq; à sua essentia distinctis.
- 147 Quas species non à rebus, seu ab obiectis accipit, sed à Deo sibi infusas habet.
- 148 Licet autem Angelicæ istæ species Angelis inseparabiliter conveniant, nequaquam tamen propriæ passionibus, sed accidentia dumtaxat inseparabilia, sunt appellandæ.
- 149 Sunt autem species istæ in representando uniuersales, ita ut plura indiuidua per eandem speciem, cognoscantur ab Angelo.
- 150 Imò etiam in Angelis natura superioribus, & perfectionibus, species taliter superiores, & perfectiores reperiuntur, ut per illas ne dum plura Indiuidua, verum etiam plures quidditates, cognoscere valeant.
- 151 Per has species sibi à Deo inditas, cognoscit Angelus omnes alios Angelos, siue inferiores, siue superiores cognitione perfectissima, imò comprehendit.
- 152 Deum autem cognoscit quidem, sed non per aliquam

quam speciem ipsum immediatè representantem, est enim impossibile dari huiusmodi speciem Creatam, sed cognoscit ex effectibus Creatis, & precipuè ex propria essentia tanquam ex principali effectui Dei, ex qua proinde perfectiorem elicit Dei cognitionem, quam ex ceteris Creatis effectibus.

153 Cognoscit etiam res materiales, non solum in communi, sed etiam in singulari, non per species ab ipsis acceptas, sed per species sibi inditas, quæ (ut potè exemplatæ à Diuinis Idæis) omnia hæc materialia perfectissimè continent, & representant.

154 Futura etiam licet nō in seip[s]is in propria causa cognoscit certò, & determinatè, si ibi necessario continentur, coniecturaliter verò, & plus, minus vè iuxta maiorem, vel minorem causæ penetrationem si contingenter tantum præ contineantur in causa.

155 Quod tamen de ijs tantum volumus intellectum effectibus, qui ut in plurimum eueniunt, reliquos enim, ut Casuales, & fortuitos, nullo modo cognoscit.

156 Similiter Cogitationes, & secreta Cordium, nullo modo cognoscere potest Angelus, nisi ex effectibus.

157 Mysteria autem Gratia cognoscunt quidem Angeli, sed non per cognitionem naturalem, sed tantum per supernaturalem, scilicet per visionem Beatificam, qua eò perfectius huiusmodi mysteria conspiciunt, quo perfectiori Gloriæ lumine, illustrantur.

158 Imò est etiam probabile quod aliqua huiusmodi mysteria cognoscant etiam extrà Verbū, & in proprio genere per quandā Cognitiōē quasi propheticam.

159 In naturali cognitione non procedunt Angeli de potentia ad actum, quantum ad specierum, vel scientiæ acquisitionem in actu primo, bene tamen quantum ad actualem considerationem.

160 Vnico actu non intelligit Angelus plura vt plura, & per diuersas species representata, bene tamen in operatione vnius, vt adunata in eadem ratione formali.

161 Quæ intelligit Angelus, abq; vilo discursu intelligit, atq; in principijs videt etiam conclusiones deinde docibiles ex illis, & in eis contentas, & ita non indiget discursu, vt inde eas per consequentiam inferat.

162 Similiter propter sui luminis perfectionem non intelligit componendo, & diuidendo vt nos, sed simpliciter intuitu.

163 In Angelis nequit dari per se falsitas, aut error, bene tamen per accidens, quatenus sine superiori lumine ea intelligere tentant, quæ à supernaturali Dei ordinatione dependent, quod in Dæmonibus tantum, non verò in Sanctis Angelis, contingit.

164 Datur in Angelis duplex cognitio, matutina videlicet, qua Deum, ac Diuinam essentiam, Creaturasq; in illa, vt in suo principio, & Causa, contentas, intuentur, & Vespertina, qua Creaturas extra Verbum, & in seipsis attingunt.

165 Præter Intellectum, datur etiam in Angelis Voluntas, ne dum ab eorum Intellectu, verum etiam ab eorum natura, realiter distincta.

166 Datur etiam in ipsis Dilectio tam naturalis, quam libera.

167 Et vtraq; hac dilectione, libera videlicet, & necessaria, Diligit Angelus se ipsum, & alios Angelos.

168. Deum

168 Deum autem solum, necessaria Dilectione, & nullo modo libera, amat.

169 Qui amor erga Deum, ea Dilectione, qua diligite ipsum, maior est.

DE VLTIMO FINE HOMINIS.

170 **I**N his Homo actionibus, quæ propriè humanæ sunt, non Hominis tantum, propter aliquem finem, semper operatur.

171 Nec id Homini tantum proprium est, sed Bruta etiam propter finem operantur, licet non ut se ad illud illum mouentia, ut Homo, sed à superiori agente, & a naturali ad illum propensione ducta, & ordinata.

172 Humanis, seu morales actus ex fine speciem sortiuntur.

173 Non potest in finibus (ut Angelicus optimè probat Præceptor), in Infinitum procedi: Quare aliquis vltimus humanæ vitæ finis, assignari, necessarius debet.

174 Qui vltimus finis omnis nostri appetitus, satiatus, & completius est, ac per consequens, vnicus esse debet, & nullo modo, multiplicari potest.

175 Et propter hunc vltimū finem, omnia, quæcumque operatur, vult homo, & ad illum ordinat, sub hac vltimi finis ratione, in comuni consideratum, licet in Inueniendo huiusmodi vltimum finem, in particulari, per sæpe decipiatur.

176 Hunc vltimum finem in particulari, qui est Deus ipse, non potest irrationalis consequi Creatura licet eam respectu illius, habeat Deus ratione vltimi finis.

- 177 **I**N Diuitijs, nec naturalibus, nec artificialibus, vt potè ad Hominem ipsum, tanquam ad finem ordinatis, consistere nullo modo potest Homini Beatitudo.
- 178 Similiter nec constitui potest in honoribus, nec in fama, nec in potestate, nec in aliquo alio corporis bono, cum ipsum corpus sit propter Animam, & adhuc Anima ipsa non sit summum bonum, sed ad Deum vt summum bonum, & vltimum finem, ordinata.
- 179 Quia propter nec etiam in voluptatibus, nec in aliquo boni Animæ, nec tandem in aliquo bono creato, eadem Beatitudo, poni potest.
- 180 Beatitudo ipsa sumpta pro re, in qua consistit est procul dubio quid increatum, si verò sumatur pro talis rei consecutione, est aliquid Creatum in Homine existens.
- 181 Et hoc Creatum in homine existens, ipsa est Homini operatio, non sensitiuè, sed Intellectiuè partis.
- 182 Nec tamen quæcumq; operatio Intellectiuè partis, sed Intellectus tantum, non practici, sed speculatiui.
- 183 In scientiarum speculatiuarum Consideratione consequitur aliquam Imperfectam Beatitudinem, seu potius aliquam participationem, & similitudinem veræ, & perfectæ Beatitudinis, non verò ipsam perfectam, & essentialem Beatitudinem.
- 184 Quod etiam dicimus de consideratione, se cognitione, qua Homo intelligit Angelos, hæc enim confide.

- sideratio, seu cognitio, est similiter Beatitudo Imperfecta, & perfectæ similitudo, & quidem perfectius, quam speculatiuarum scientiarum consideratio.
- 185 Constat ergo vera, & essentialis Hominis Beatitudo in sola visione, seu Intellectione Diuinæ essentiae.
- 186 Cum Beatitudo nostra sit perfecta adeptio summi boni, ad illam sequitur necessarium Delectatio.
- 187 Non principaliter cōcurrit in visione Delectatio, cum enim hæc ab illa velut a Causa oriatur, illa principaliter concurrit, hæc verò se habet vt Concomitans.
- 188 Ad essentialem Beatitudinem nullo modo requiritur corpus, bene tamen ad accidentalem.
- 189 Idem asserimus de perfectionibus corporis, de Societate Amicorum, & de cæteris bonis externis, quæ omnia nequaquam requiruntur ad essentialem, & perfectam Beatitudinem, sed solum ad accidentalem, & Imperfectam.
- 190 Huius Beatitudinis capax est Homo, illamque procul dubio consequi potest, cum possit Diuinam intuitui essentiam.
- 191 Potest etiam vnus homo, alio Peatiore esse, non ita vt perfectiorem, & nobiliorem suæ Beatitudinis consequatur finem, sed quia eundem vltimum finem, seu idem obiectum perfectiori modo consequi potest, & illo frui.
- 192 In hac quidem vita imperfectam potest Homo cōsequi Beatitudinem, perfectam verò, & essentialem in Patria dumtaxat, obtinere potest.
- 193 Et primam amittere potest scilicet Imperfectam,

non autem secundam, quæ prorsus inamissibilis est.

194 Similiter etiam primam, seu Imperfectam potest Homo in hac vita per sua naturalia consequi eo modo, quo eas virtutes consequi valet, in quarum operatione, talis Imperfecta Beatitudo consistit; At verò Dedm videre per essentiam in quo perfecta consistit Beatitudo nec Homo, nec alia vlla Creatura naturaliter consequi potest.

195 Itaq; hanc perfectam Beatitudinem solus potest conferre Deus, ita vt non possit illam Homo per virtutem superioris Creaturæ adipisci.

196 Ex ordine Diuine sapientiæ requiruntur ad talem Beatitudinem motus meritoriarum actionum ex parte Hominis, licet posset Deus per suam omnipotentiam, illam etiam sine meritis conferre.

197 Beatitudinem in comuni, appetunt omnes Homines, in particulari verò non omnes sciunt vbi sit talis Beatitudo constituenda, & ita nequeunt illam, nisi in comuni desiderare.

DE VOLUNTARIO, ET INVOLUNTARIO.

198 **I**N Humanis actibus reperitur procul dubio voluntarium, procedunt enim à principio intrinseco cum cognitione finis, per quod sufficientissimè rationem voluntarij, Sanctissimus Doctor, explicuit.

199 Nec tamen ad rationem voluntarij, requiritur necessariò cognitio intellectualis, sed sufficit cognitio sensitiua. Quarè in Brutis, vera reperitur ratio voluntarij, & in hac (licet aliquantulum imperfectè illam parti-

- participent) vniuocè cum Homi nibus, conueniunt
- 200 Necè iam exigitur ad rationem voluntarij libertas, sed optime potest stare sine illa.
- 201 Potest dari voluntarium absq; omni actu, vt contingit in omissione alicuius, quod quis potest, & tenetur facere, & non facit.
- 202 optimè explicatur ratio violenti, per hoc, quod sit illud, quod sit à principio extrinseco, passio non conferente vim.
- 203 Non potest in suis actibus elicitis voluntas violentiam pati, benè tamen in Imperatis.
- 204 Violentia causat Inuoluntarium simpliciter, metus verò secundum quid tantum. Quarè quæ violentè fiunt, nullo modo voluntaria, sed simpliciter inuoluntaria sunt; quæ verò fiunt ex metu, mixta sunt ex voluntario, & inuoluntario, ita tamen vt sint voluntaria simpliciter, & secundum quid inuoluntaria.
- 205 Concupiscentia verò nullo modo causat inuoluntarium, nec simpliciter, nec secundum quid.
- 206 Ignorantia tandem si antecedens sit, causat simpliciter inuoluntarium, si verò sit consequens causat inuoluntarium secundum quid, concomitans autem nullo modo inuoluntarium causat.

DE SCIENTIA ANIMAE CHRISTI.

- 207 **I**N Anima Christi præter Diuinam intellectio nem Verbi, fuit alia creata intellectio, qua Anima eius rationalis sibi connaturali perfectione decorata est.

208 Et hæc creata Christi intellectio, seu scientia triplex fuit. Beata scilicet, infusa, & acquisita.

209 Cum enim Christus Dominus tanquam author salutis multos filios in Gloriam adduxerit, ac per consequens eis, Beatam habendi scientiam, causa fuerit, ipsum quoq; eandem habuisse, procul dubio fatendum est.

210 Cum etiam fuerit Christi Anima in potentia ad scientiam infusam, cum hæc illi nequaquam repugnet ne imperfecta dicatur, hæc etiam illi tribuenda est.

211 Tribuenda est ei etiam scientia acquisita, qua intellectus eius agens ad propriam reduceretur actionem, abstrahendo, iuxta modum homini conaturali, species à rebus.

212 Nec maiorem illi perfectionem scientiæ per se acquisibiles, per accidens illi infusæ, licet modo super naturali habitæ, contulissent; non enim hæc supernaturalitas aliquid posuisset in talibus scientiis, vel in ipso Christo, sed actionem atq; causalitatem supernaturalis agentis, dumtaxat, connotassent.

213 Per Beatam scientiam cognovit quidem Diuinam Christus, essentiam, ipsam tamen per quamcumq; potentiam comprehendere nequiuit.

214 Tanta autem claritate Diuinam intuetur Anima Christi essentiam ut quascunq; Creaturas tam præsentis, quam etiam præteritis, & futuras in ea conspiciat. Sicq; omnia, quæ secundum quodcumq; tempus sunt, vel erunt, vel fuerunt, facta, vel dicta vel cogitata, illi, ut potè omnium Iudici, apertissimè nota sunt.

215 Imò ea etiam perfectè cognouit, quæ licet nunquā habuerint, habeant, vel habitura sint esse, possunt tam per Creatam potentiam habere illud atq; adeo sunt in potentia Creaturæ.

216 Ea verò, quæ sunt in potentia solius Dei nulla Creatura cognoscere potest omnia, sic enim Diuinam comprehenderet essentiam.

Nihilominus ex his etiam cognoscit Christus aliqua in Verbo, & potest etiam cognoscere singula disiunctiue, sed non omnia collectiue.

217 Cognoscit etiam infinita entia in actu sed non simpliciter talia, sed tantum talia secundum quid: id est cognoscit infinita accidentia, non verò infinitas substantias.

218 Diuinam tandem essentiam per hanc Beatam scientiam clarius quacunque alia Creatura, cum clariori sit præditus lumine, intuetur.

219 Per scientiam verò inditam, sed infusam, ea omnia cognouit Christus, quæ naturalis humani Intellectus attingere valet perspicacia.

220 Imò ad ea etiam se valet extendere, quæ ad naturale Angelici Intellectus obiecrum pertinent.

221 Ex his verò, quæ per Diuinam reuelationem hominibus innotescunt, solam excipimus Diuinam essentiam, quam non per hanc scientiam, sed tantum per Beatam cognoscit. Reliqua verò omnia cognouit

222 Quare cognouit per hanc scientiam in primis omnes actus liberos tam hominum, quam Angelorum, seu cogitationes, & arcana cordium.

223 Cognouit etiam futura omnia contingentia, etiam totaliter dependentia a causis liberis.

- 224 Entia quoq; supernaturalia creata clarissime cognouit per hanc scientiam, ut fidem, Gratiam &c.
- 225 Quæ omnia tam naturalia videlicet, quam supernaturalia, ita perfecte cognouit, ut verè, & simpliciter comprehenderet illa.
- 226 Diuinam verò essentiam, licet nullo modo potuerit per hanc scientiam quidditatiuè cognoscere, clarè tamen, & euidenter vidit illam quo ad an est.
- 227 Licet hæc scientia fuerit à corpore, & sensibus in dependens, illa tamen vti potuit conuertendo se ad phantasmata.
- 228 Quod tamen nō ex necessitate, sed ex libertate dum taxat illi competeat, quapropter etiam sine tali conuersione intelligere valebat.
- 229 Similiter etiam liberum, illi fuit intelligere per hanc scientiam cum discursu, & sine illo.
- 230 Ex quibus per hanc scientiam cognitis obiectis optime colligitur esse superiorem scientia Angelorum, & quo ad multitudinem scitorum, & quo ad certitudinem scientiæ, quamuis excedatur ab illa in ratione subiecti, cum Angelica natura sit humana perfectior.
- 231 Eius species cum nulli Creato Intellectui connaturalis esse valeant, supernaturales quo ad substantiam, appellandas esse, defendimus.
- 232 Præter has species importat hæc scientia aliquem habitum ab illis distinctum, quo tanquam per qualitatem quandam permanentem ordinis supernaturalis, proportionatus redderetur per modum potentie ad eliciendum huius scientiæ actum.
- 233 Qui habitus à lumine Gloriæ realiter est distinctus.

- 234 Vtrum Christus ab actu huius scientiæ cessauerit aliquando, an verò fuerit semper in actuali cognitione, nil aliud certi habemus, nisi quod actum istum incipere potuit à principio suæ Conceptionis antequam corpus esset perfectè organizatum, & huiusmodi actum potuit semper continuare, & potuit etiam aliquando intermittere, & discontinuare pro ut sibi placebat.
- 235 Noc fuit hæc scientia vna tantum, sed in plures diuisa.
- 236 Similiter etiam species plures & inter se diuersæ fuerunt pro diuersitate naturarum, quas representare debebant.
- 237 Quarè, minus vniuersales speciebus Angelicis fuisse, asserendum, censemus.
- 238 Per scientiam tandem acquisitam illa cognouit Christus Dominus, quæ per actionem intellectus agentis attingi valent.
- 239 Et hoc iuxta modum Homini connaturalem, paulatim videlicet, & successiue in hac scientia proficiendo prout illi diuersa obiecta sensibilia, ex quibus species abstraheret, offerebantur.
- 240 Quapropter hanc scientiam, nec ab Hominibus accepit, nec ab Angelis, sed à rebus ipsis.

Disputabuntur publicè Florentia in Ecclesia S. Mariae Nouelle D. Masi 1647. Satisfaciet obiectis F. Ioannes Dominicus Leonius, qui supra, Assistente sibi Adm. Reu. P. Mag. F. Angelo Boncompagno, Generalis Prouincia Studii, Regente meritissimo.

Handwritten text in a cursive script, likely a letter or a page from a manuscript. The text is arranged in several paragraphs, with some lines indented. The ink is dark, and the paper shows signs of age and wear.

Handwritten text at the bottom of the page, possibly a signature or a closing. The text is less legible due to fading and the cursive style.

